

LUND UNIVERSITY

Rum och tid i friluftsmuseet flyttade byggnader

Gustavsson, Karin

Published in:
Fredriksdal museer och trädgårdar

2025

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Gustavsson, K. (2025). Rum och tid i friluftsmuseet flyttade byggnader. I T. Kruse, & P.-M. Johansson (Red.), *Fredriksdal museer och trädgårdar* (2 uppl., s. 145-156). (Kring Kärnan; Vol. 40). Helsingborgs museer & Helsingborgs museiförening.

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

KARIN GUSTAVSSON

Rum och tid i friluftsmuseets flyttade byggnader

Människors öden i det förflutna fascinerar ständigt, och kunskap om människors liv i såväl nutid som dåtid ger perspektiv på den egna tillvaron. Ett sätt att förstå gångna tiders livsformer och lära känna människor i det förflutna är att läsa om dem. Ett annat är att träda in i de miljöer där människor levt och verkat och uppleva samma rumsligheter, samma lukter och känsla av kyla och fukt eller värme som de. Och här finns en av de verkligt fina poängerna med friluftsmuseer. Där de skrivna berättelserna kan förmedla fakta om olika epoker och livsvillkoren för olika kategorier av befolkning kan autentiska byggnader och miljöer skapa en direkt kontakt med det förflutna. Denna uppgift för friluftsmuseerna är helt tidlös, den var väsentlig på 1800-talet och kommer vara precis lika väsentlig nu och i framtiden. På museet komprimeras rum och tid och det förflutna görs gripbart för besökaren.

FRILUFTSMUSEETS IDÉ

Idén att anlägga friluftsmuseer och flytta gamla hus från landsbygden till städer uppstod i Norden parallellt med den allt mer intensiva industrialiseringen och urbaniseringen i slutet av 1800-talet. Städerna förtätades och växte på höjden. Grisar, höns och kaniner försvann från bakgårdarna och anläggandet av vatten- och avloppsledningar i stadsbebyggelsen bidrog till att förändra livsstilen mellan landsbygd och stad. Graden av urbanitet ökade i städerna, samtidigt som landsbygden paradoxalt tog plats där, genom att ålderdomliga byggnader placerades i offentliga parker och reservat. Även anläggandet av parker var typiskt för 1800-talets urbanitet och ett kännetecken för den moderna staden.

Holmagården hämtades från Västra Karup till 1903 års konst- och industriutställning, som arrangerades i det område som sedan blev Slottshagen. Utställningen var ägnad de senaste tekniska landvinningarna och skånsk industriell produktion, men den åldriga Holmagården blev oerhört populär både i verkligheten och som souvenir.

Holmagården flyttades några år senare till den plats där huset fortfarande står, på Möllebacken ovanför stadsmuseet. 1912 när Torsten Mårtensson fotograferade Hilma Åkesson i stugan hade den förvandlats till en fulländad skånsk allmogemiljö med möbler, föremål och textilier. Hilma Åkesson var knuten till Helsingborgs museum från 1911 till 1954. Bland annat ansvarade hon för den populära väffelserveringen på Möllebacken.

Foto: Torsten Mårtensson. Ur Helsingborgs museums samling

Foto: Torsten Mårtensson, Ur Helsingborgs museums samling

HELSINGBORGS FÖRSTA FRILUFTSMUSEUM

Ett bostadshus, kallat Holmagården, som hämtades från Västra Karup på Bjärehalvön, placerades i centrala Helsingborg i centrum av 1903 års Konst- och industriutställning, det område som sedan kom att bli Slottshagen. Huset är av en typ som då ansågs som mycket ålderdomlig, med en låg bostadsdel i mitten utan innertak, med öppet upp inocken. Denna lågdel flankerades av två högre husdelar använda som förråd på ömse sidor. Hus av Holmagårdens typ brukar kallas ryggåsstuga, högloftsstuga eller sydgötiskt hus. Några år efter utställningen flyttades Holmagården till en plats på backen ovanför det då nya stadsmuseet, där den så kallade Klockarstugan från Flundarp nära Arild redan placerats

genom museigrundaren Oscar Trapps försorg. Inte sällan gjordes byggnaderna som flyttats till städerna ännu äldre än vad de egentligen var i samband med förflyttningen. Sentida tillskott – som var spår av de människor som senast levit i husen – bedömdes som främmande och togs bort och strävan efter ett förmodat ursprungligt tillstånd präglade hur byggnaderna hanterades. De gamla stugorna blev som ett kollektivt minne för stadsborna att kontrastera den nya urbana livsstilen mot. Det gamla, föråldrade och övergivna lyftes fram och sattes både bildligt och bokstavligt i centrum, som på piedestal, för att betraktas. Initiativtagarna till att flytta landsbygdshus in i städerna kom från de nya samhällsbärande urbana skikten – fabrikörer, ämbetsmän och politiker från olika led. Här fanns en stark pedagogisk ambition i att visa upp något verkligt gammalt och autentiskt, för att stadsborna skulle lära sig något om sitt eget förflutna. Och genom att bygga upp en museisamling byggde dessa starka män också upp sitt eget kulturella kapital.

FREDRIKSDAL SOM DET IDEALA FRILUFTSMUSEET

Det var inte bara i Helsingborg som det gick att se en ryggåsstuga från landsbygden mitt i staden. När Artur Hazelius 1873 öppnade föregångaren till Nordiska museet, den Skandinavisk-etnografiska samlingen på Drottninggatan 71 i Stockholm, fanns interiören av en halländsk ryggåsstuga bland det som visades. Det blev en stor publiksuccé och huvudstadens befolkning strömmade till för att se Hazelius samling. Den halländske riksdagsmannen och hembygdsvännen Alfred Bexell köpte en hel ryggåsstuga med inventarier 1876 i syfte att spara den till eftervärlden. Denna återfinns nu i centrala Varberg. På Skansen uppfördes Kyrkhultstugan från Blekinge 1891, och friluftsmuseet Kulturen i Lund köpte och återuppbyggde sin Blekingegård ungefär samtidigt. Bland de första byggnaderna på Frilandsmuseet i Köpenhamn fanns en ryggåsstuga från Halland, eftersom museigrundarna där ville att även forna danska provinser skulle vara representerade på

museet. Ryggåsstugan var alltså etablerad som en märkvärdig byggnadstyp som hörde hemma på museum, så självklart ville också museiskaparna i Helsingborg ha ett sydgötiskt hus när Fredriksdal planerades efter att Gisela Trapp donerat sin egendom till Helsingborgs stad 1918. En sådan byggnad var redan helt central i friluftsmuseets idé.

De första flyttade byggnaderna som uppfördes på Fredriksdal var Ågård, som hämtades från trakten av Markaryd i södra Småland, och Lillarydsgården som stod i trakten av Perstorp. Om syftet bara hade varit att placera några äldre byggnader från den skånska landsbygden på museet hade det sannolikt funnits mer närbelägna hus att tillgå. Men museets första intendent Torsten Mårtensson hade stora ambitioner med det museum han fick tillfälle att skapa efter donationen 1918. En fantastisk möjlighet erbjöds att bygga upp ett idealt friluftsmuseum från början, och hans intentioner var i samstämmighet med de som fanns hos Skansen, Kulturen i Lund och andra friluftsmuseer. Flyttning av ålderdomliga hus av agrart ursprung in till ett museum i en urban kontext gjordes som räddningsaktioner. Förfall och förintelse av byggnader som hade övergivits till förmån för modernare och mer funktionella hus förhindrades. Ågård hotades av rivning eftersom gården låg i vägen för ett kraftverksbygge, och Lillarydsgården var övergiven just eftersom ägarna byggt nytt och skaffat sig ett mer funktionellt boende.

Men parallellt med tanken om räddande fanns också en stark pedagogisk ambition, ett syfte att förmedla en gången tids livsvärld till museipubliken, och helst genom så ålderdomliga byggnader som bara var möjligt, och då var ryggåsstugorna idealiska. Inspirationen från arkeologins typologiska metod var också påtaglig i friluftsmuseernas strävan att skapa en representativ samling där alla typer av byggnader skulle finnas. Samtidigt var det ovanliga och exotiska särskilt lockande. Det var också en del i bakgrunden till att representanter för Helsingborgs museum gav sig iväg långt ut på landet för att finna de eftersträvarnsvärda husen.

Till vänster syns Ågårds siste invånare Carl Severin Gunnesson fotograferad 1916, några år innan gårdsanläggningen förvärvades av Helsingborgs museum för att återuppföras på Fredriksdal. Bredvid honom syns ett par av de bössor som hans far bössmeden Gunne Persson hade tillverkat. 1910-talets invånare i gården hade tapeter på väggarna och fotogenlampor, moderniteter som togs bort i samband med flytten. Gårdens ekonomibyggnader förstördes dessvärre i en brand 1962 men själva ryggåsstugan räddades och är idag en av Fredriksdals många uppskattade äldre miljöer som inspirerar till skapande och historieberättande med historien som grund.

På övre bilden syns en scen som utspelar sig framför Ågård ur den dramatiserade visningen "Historien får liv", 2015.

Foto: Anna Bank, övre, Ur Helsingborgs museums samling, nedre

När Lillarydsgården monterades ned fanns blommiga tapeter på väggarna. På exteriörbilden till vänster från 1919 syns att boningshusets tak delvis var täckt med tjärad takpapp. Vid återuppbyggnaden på Fredriksdal 1924 lades stråtak över hela huset och inga tapeter sattes upp i boningsrummen. De dåtida museiidealen ville framhäva husets allra äldsta skede och inte det nära förflutna. När gården ursprungligen byggdes togs det bästa och kraftigaste virket till boningshuset. Stall och loge byggdes av kortare och klenare virke, ett sätt att ta tillvara alla sorters trä från Lillarydsgårdens närområde. Både Fredriksdals linderödsgrisar och museibesökare trivs i den småskaliga miljön.

Foto: Sven Olof Larsén, övre, Ur Helsingborgs museums samling, nedre

De båda gårdarna som var så attraktiva för Fredriksdal kring 1920 har det gemensamt att bostadshusen är just ryggåsstugor. Och det finns en tredje sådan på Fredriksdal. I mitten på 1920-talet fick Helsingborgs museum ett erbjudande som det måhända inte gick att säga nej till. Greve Claes Wachtmeister på Knutstorp, ett stycke öster om Helsingborg, hörde av sig och ville skänka en ryggåsstuga som fanns i parken vid hans gods. Där hade den stått i 40 år, men dessförinnan hade den ingått i en gård i byn Stora Teglaröd. När gården, som uppgavs vara från 1790-talet, revs på 1880-talet togs delar av boningshuset till vara och fick en ny funktion som lekstuga på godset. Museiintendenten Torsten Mårtensson var tacksam över grevens erbjudande och menade att denna ryggåsstuga från Söderåsens skogsbygd skulle bli ett viktigt komplement till samlingarna och att den var en viktig byggnadsform som borde vara representerad på Fredriksdal. Trots att det här inte var fråga om en hel gård utan en stympad byggnad, som saknade spis och skorsten, ansåg Mårtensson att den hade en funktion att fylla på museet.¹

Dessa första flyttade hus på friluftsmuseet var uppförda i trä i byggnadstekniker som inte längre användes. De representerade en förindustriell livsform som det var museets ändamål att berätta om genom föremålssamlingar och flyttade hus med iscensatta miljöer. Begreppet ursprunglighet var helt väsentlig både för den dåtida museipersonalen och för alla deras efterträdare. Att uppnå så hög grad av ursprunglighet i museimiljöer och föremålssamlingar som möjligt har alltid varit det allt överskuggande verksamhetsmålet, samtidigt som det visat sig vara en svårfångad och tidsbunden egenskap. I ursprungligheten finns en sorts exotism, något som avviker från museipublikens vanliga vardag, så att det förflutna verkligen träder fram som ett främmande land. När de autentiska byggnaderna lyftes från Småland och Skånes skogsbygd och flyttades till kuststaden Helsingborg representerade de inte

¹ På 1990-talet kompletterades Teglarödsstugan med en murad spis och en skorsten.

längre ett vardagsliv utan de blev omedelbart exotiska och därmed intressanta för en samtida urban museipublik.

Begreppen ursprunglighet och autenticitet, som var vägledande för 1920-talets museipersonal, har stått sig och är än idag ledstjärnor, även om de laddas med ett annat innehåll. Nu formuleras inte längre syftet med att ha ålderdomliga byggnader i friluftsmuseimiljö som att de är något som ska visas upp och betittas, utan de pedagogiska ambitionerna sträcker sig betydligt längre än till att handla om samlande, vårdande och visande. I ett annat avsnitt i boken beskrivs verksamheten på framförallt Lillarydsgården, där det förflutna utnyttjas som en resurs i undervisning om människans förhållande till sin omgivning.

FRILUFTSMUSEET SOM VETENSKAPLIG ARENA

Ryggåsstugorna var attraktiva för de dåtida friluftsmuseerna genom sin sällsynthet, sin ålderdomlighet och genom det faktum att de redan vid 1900-talets början knappt fanns några som var bebodda. Termen ”sydgötiskt hus” som nämndes inledningsvis hade lanserats av etnologen och byggnadsforskaren Sigurd Erixon 1917, och i införandet av en terminologi ligger också ett vetenskapliggörande. Precis som Linné gav namn till alla växter gav 1800- och 1900-talets arkeologer och folklivsforskare namn på alla typer av byggnader och byggnadsdetaljer de kunde finna. Termologin gjorde att objekten fick ett vetenskapligt värde. Bebyggelsehistorikern Gunnar Almevik betraktar det sydgötiska huset som ”en ögonblicksbild i byggandets historia, som överexponerats i ett slags nationalromantisk vurm”. Det nationalromantiska låg i det forntida arvet som samtida byggnadsforskare tolkade in i byggnaderna. Sigurd Erixon menade i sitt stora verk ”Svensk byggnadskultur” 1947 att ryggåsstugorna var av ”ytterst ålderdomlig karaktär”. Hans etnologkollega Åke Campbell hade 1926 hävdad att byggnadstypen gick att följa bakåt genom många sekler och att den hade funnits sedan medeltiden, vilket kunde beläggas i den yngre västgötalagen från 1300-talet. Och överexponering

Teglarödsstugan är egentligen bara ett fragment av en större gårdsanläggning från Söderåsen. Ågård och Lillarydsgården har takfönster i bostadsdelen som släpper in mycket ljus i bostaden, medan Teglarödsstugan har ett enkelt väggfönster. Under flera decennier tjänade huset som lekstuga på Knutstorps gods.

Foto: Anna Bank

i meningen exponering i övertal går det nog att tala om när det gäller representationen på museer, jämfört med antalet byggnader i bruk i samtiden. Flera försök att räkna hur många sydgötiska hus som finns i Sverige har gjorts. I "Atlas över svensk folkkultur" som gavs ut 1957 uppges det vara 313. Även om det exakta antalet byggnader av denna karaktär inte går att fastställa är det dock uppenbart att det rör sig om ett försvinnande litet antal satt i relation till det totala byggnadsbeståndet på landsbygden i de

områden där det fanns sydgötiska hus – Skåne, Halland, Blekinge, Småland och södra Västergötland.

KREATIVA KONSTRUKTIONER

En gård på landet under förindustriell tid var en produktionsenhet anpassad efter de lokala förutsättningarna. Små resurser gjordes produktiva genom lösningar som är imponerande i sin kreativitet, och som därför är förebildliga också idag. Skvaltkvarnen som

Fredriksdals minsta byggnad inrymmer ett fiffigt kvarnmaskineri som möjliggjorde malning för husbehov. Skvaltkvarnen var svårt förfallen när den köptes på 1920-talet. Den är ett exempel på en byggnad som det inte finns några kvar av på ursprunglig plats eftersom de allra flesta övergavs när större och effektivare kvarnar etablerades på landsbygden.

Foto: Mårten Sjöbeck, Ur Helsingborgs museums samling

finns på Fredriksdal är ett exempel på en byggnad som är mycket liten och oansenlig till sitt yttre men som inrymmer en teknik som kan ta till vara kraften i ett litet vattendrag för malning. Kvarnen kommer från byn Stora Pålstorp i Västra Torups socken, mellan Tyringe och Perstorp. Där stod den fram till 1924 då den såldes till Helsingborgs museum för 100 kr av lantbrukaren Algot Johansson. Kvarnen uppgavs då vara förfallen och tagen ur bruk. Förfallet var inget hinder för museets övertagande, det kan till och med ha varit en fördel. Bristande underhåll innebar ju att inga förvanskande moderniseringar hade genomförts och därmed garanterades ursprunglighet och autenticitet. Kvarnen uppgavs också ha varit av ”en primitiv och enkel typ”, något som enligt det dåtida synsättet var ett tecken på hög ålder vilket var en plusfaktor vid inlemmandet i museets byggnadsbestånd. Fredriksdal ligger visserligen på ett område som är rikt på vatten under marken, men något strömmande vattendrag finns inte. Att skapa ett sådant så att kvarnmaskinerierna i både skvaltkvarnen, benstampen från

Skvaltkvarnen på Fredriksdal.

Foto: Anna Bank

Smedjeryd och timmersågen från Hyllstofta (de båda sistnämnda flyttades till Fredriksdal i slutet av 1930-talet) är tyvärr omöjligt eftersom markens lutning där dessa byggnader står är minimal.

Förfallen var också den malttorka som införlivades med Fredriksdal samma år som skvaltkvarnen. Också den köptes för 100 kr av en lantbrukare i Svaluf i Farhult på Kullahalvön. Malttorkan är egentligen en stor ugn försedd med skyddande brandtåliga väggar och tak, där malt torkades i en sinnrik konstruktion som ledde värme under golvet. Efter torkning var malten en av råvarorna i tillverkning av öl och svagdricka. Just den här malttorkan är uppförd med väggar av lera. På andra platser kan de ha haft

I malttorkan bereddes och torkades malt som användes i tillverkningen av öl och svagdricka. Byggnaden är uppförd av lera, med ett skyddande lager av halm på de väggar som är mest utsatta för väder och vind. Det är material som lättförgängliga, men de fanns lokalt och i stor mängd där den ursprungligen byggdes.

Foto: Sven Olof Larsén

stenvägg, beroende på materialtillgång. Faran för bränder gjorde att en malttorka alltid placerades ett stycke ifrån övrig bebyggelse. Den eldades med ved och för att dra största nytta av energin nyttjades malttorkan gemensamt av gårdarna i en by, ett förhållande som krävde organisation av gårdsägarna i byn. Detta förhållande gjorde att malttorkor (liksom brydestugor, där lin torkades) blev av stort intresse för de dåtida museimännen och allmogeforskarna. När dessa studerade malttorkor, studerade de också byorganisationen, ett socialt system som hörde det förgångna till. Byggnaderna utgjorde materiella lämningar av ett

då övergivet samhällssystem, som stod i fokus för intresset lika mycket som byggnaderna i sig.

Ett tredje exempel på en liten enkelt och ändamålsenligt konstruerad byggnad som finns på Fredriksdal är ängsladan från Torup i södra Halland (alltså inte samma Torup som skvaltkvarnen hämtades från). Den stod ursprungligen långt från bebyggelse, i fuktiga marker på den så kallade Hällemossen där hö skördades vid midsommartid. Efter att höet hade torkat bars det in i ladan, och där lagrades det till vinterns behov. När myren var frusen på vintern var det lättare att frakta hem höet på släde, jämfört med att forsla det över de blöta sommarängarna. De fuktiga markerna gav en rik höproduktion och därför var det mödan värt att bedriva slätter långt från gården. Tillgången på vinterfoder kunde vara avgörande för djurens – och i förlängningen människornas – överlevnad, så denna enkla byggnad var livsviktig i hushållningen i det agrara förindustriella samhället.

Dessa tre byggnader införskaffades liksom de bostadshus som beskrivits ovan till Fredriksdal på 1920-talet, under museets

I en ängslada kunde hö långtidsförvaras i väntan på att de fuktiga markerna omkring skulle frysa under vintern så att höet lätt kunde fraktas hem till gården med släde. Fredriksdals ängslada är uppförd av enkla brädor. Någon dörr fanns inte, utan ingångshålet spikades helt enkelt igen när ladan var fylld.

Foto: Anna Bank

etableringsfas. Malttorkan, skvaltkvarnen och ängsladan (liksom benstampen och sågen som förvärvades senare) har det gemensamt att de legat ett stycke från boningshusen. Därmed skulle de kunna falla ”utanför radarn” när museifolket var ute på spaning efter flyttbara objekt. Att de ändå har hamnat på friluftsmuseet tyder på en blick för både helhet och detaljer och en vilja från de dåtida museiskaparna att låta hela den lantliga hushållsekonomin ta plats på museet. Denna blick för helheten var inte alldeles självklart på alla friluftsmuseer. Ambitionen att ta helhetsgrepp är något som fortfarande präglar Fredriksdal, nu med begreppen natur och kultur som vägledande.

Att byggnaderna var övergivna och förfallna var inget hinder för museets övertagande, tvärtom var det kanske en förutsättning för att ägarna skulle vilja släppa dem ifrån sig. Vad gällde Ågård och Lillaryd fanns ett samtida rivningshot som museet lyckades förekomma genom att arrangera nedmontering, transport till Helsingborg och sedan återuppförande. Här tydliggörs ett museidilemma som råder även idag – att skaffa byggnader och föremål som är i aktivt bruk går inte alltid, utan det är när något har övergivits som det blir möjligt att förvärva.

BYGGNADSKULTUR PÅ MUSEUM PÅ 2000-TALET

De äldre landsbygdsbyggnader som monterades upp på friluftsmuseet under dess etableringsfas fick under senare delen av 1900-talet sällskap av ett antal hus som hämtades från centrala Helsingborg till Fredriksdals stadskvarter. Här fanns också incitamentet ”räddning” precis på samma sätt som när de gamla gårdarna flyttades från landsbygden. Husen skulle rivas för att ge plats åt varuhus och andra moderna handelshus. Takten och skalan i stadsomvandlingen nådde nivåer som aldrig förr. Fredriksdal blev ett sorts kulturreservat.

Det senaste tillskottet bland Fredriksdals museibygnader är Olympiagrillen, som kom på plats i slutet av 1990-talet. Olympiagrillen är den byggnad på Fredriksdal som har färdats

kortast väg. Det är bara någon kilometer mellan Fredriksdal och den ursprungliga placeringen vid S:t Peders gata på vägen mellan centrala Helsingborg och idrottsplatsen Olympia. Invid korvkiosken har mängder med helsingborgare stannat till på vägen från eller till en fotbollsmatch eller annat nöje och stillat sin hunger och pratat ut om både fotboll och annat väsentligt i livet. Byggnadstekniskt är kiosken en exponent för modernismen. Museets äldre träbyggnader är uppförda i material som hämtats från byggnadernas närområde och uppförts i tekniker anpassade efter materialens egenart och platsbundna förhållanden, men Olympiagrillen saknar sådana lokala materiella spår. Istället finns dess historia helt i den betydelse den haft för helsingborgarna och i de berättelser som finns knutna till den, i linje med det samtida intresset för ”storytelling”.

Trots de uppenbara skillnaderna mellan de trähus som flyttades till Fredriksdal på 1920-talet och Olympiagrillen är skälen till förflyttandet likartat. De första friluftsmuseibygnaderna valdes noga ut för att uppfylla museets önskemål om att rädda äldre skånsk byggnadskultur undan förintelse och därigenom föra kunskap om det förflutna vidare. Olympiagrillen som nu står på Fredriksdal skulle egentligen också rivas eftersom den blivit överflödig. Snabbmatsätarnas krav på ett utökat sortiment gjorde att grillens ägare satsade på en ny, större byggnad som bättre uppfyllde tidens krav och Fredriksdal fick chansen att ta över den gamla. Olympiagrillen kan också liksom de äldre husen sägas representera ett socialt system – 1900-talets industrialiserade och internationellt orienterade snabbmat och samlingen vid korvkiosken – som museipersonalen fann så intressant att byggnaden borde flyttas till museet. Liksom skvaltkvarnen och malttorkan på sin tid representerar Olympiagrillen berättelser om det förflutna, berättelser om både den enskilda byggnaden och dess funktion, om samhället och utvecklingen. Tid och rum komprimeras på friluftsmuseet och människors livsvillkor i det förflutna, från tidigt 1800-tal till sent 1900-tal, kan upplevas på en begränsad plats.

Olympiagrillen som tidigare stod vid S:t Peders gata i centrala Helsingborg har fått ett nytt liv på Fredriksdal. Den står i blickfånget till glädje för alla helsingborgare som har minnen förknippade med den. Och eftersom den är i centrum av stadskvarteren och används för korvförsäljning under olika arrangemang uppstår ständigt nya minnen och nya associationer kring den.

Foto: Anna Bank

Referenser

TRYCKTA KÄLLOR

- Almevik, Gunnar (2012). *Byggnaden som kunskapskälla*. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet
- Almevik, Gunnar (2004). Det sydgötiska husets (vetenskapliga) konstruktion. *Rig*. 2004:4
- Campbell, Åke (1926) Friluftsmuseet i Halmstad. *Vår bygd 1926*. Halmstad: Hallands Hembygdsförbund.
- Campbell, Åke (red.) (1957-). *Atlas över svensk folkkultur. Atlas of Swedish folk culture*. Uppsala: Lundequistska bokh. (distr.)
- Erixon, Sigurd (1947) *Svensk byggnadskultur: studier och skildringar belysande den svenska byggnadskulturens historia*. Stockholm: Bokverk.
- Gustavsson, Karin (2009) 1920-talets by- och bebyggelsedokumentationer. *Kring Käman 37*. Helsingborg: Kulturmagasinet och Helsingborgs museiförening

- Gustavsson, Karin (2012) En kapplöpning med förödelsen. Om dokumentationen av allmogekultur under 1900-talets första decennier. I: Gardelin, G (red): *Platsers historia*. Kulturen i Lund.
- Gustavsson, Karin (2014) *Expeditioner i det förflutna. etnologiska fältarbeten och försvinnande allmogekultur under 1900-talets början*. Diss. Lund : Lunds universitet
- Medelius, Hans, Nyström, Bengt & Stavenow-Hidemark, Elisabet (red.) (1998). *Nordiska museet under 125 år*. Stockholm: Nordiska museet
- Strömbom, Margareta (2007). *Bålastugan. Bexellska ryggåsstugan, föregångare till friluftsmuseet Skansen i Stockholm : ett unikt svenskt kulturarv*. Varberg: CAL-förlag
- Sörlin, Sverker (1998). Artur Hazelius och det nationella arvet under 1800-talet. *Nordiska museet under 125 år* / (redaktion: Hans Medelius, Bengt Nyström, Elisabet Stavenow-Hidemark). Stockholm: Nordiska museet.